

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de leden van de vaste commissie voor
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Per email verzonden aan:
cie.szw@tweedekamer.nl

DATUM

14 november 2024

KENMERK

B20241114

BETREFT

Begroting 2025

BIJLAGEN

-

CONTACT

Aart Bertijn

TELEFOON

06 13204748

E-MAIL

abertijn@vgn.nl

Geachte leden van de vaste commissie voor SZW,

In de week van 25 november bespreekt u de begroting 2025 van SZW met de daarvoor verantwoordelijke bewindspersonen. Door middel van deze brief vraagt de VGN uw aandacht voor mensen met een beperking en de gehandicaptenzorg.

De VGN staat voor zichtbaarheid van mensen met een beperking en de mogelijkheid voor hen om onbeperkt mee te kunnen doen. Bij voorkeur op passende werkplekken midden in de samenleving. Ook als er (nog) geen sprake is van loonwaarde. Dat gaat helaas niet altijd vanzelf, er is steun voor nodig vanuit de samenleving, de overheid, bedrijven en ook vanuit de professionele zorg. Het kunnen beschikken over voldoende gekwalificeerde zorgprofessionals is hiervoor essentieel. Vanuit deze visie vragen we in dit debat uw aandacht voor de volgende punten.

Samenwerking ministeries VWS, SZW, OCW en Financiën noodzakelijk

De ondersteuning voor mensen met een beperking en het tekort aan zorgprofessionals raken meer beleidsterreinen dan alleen de zorg. Om de inclusie van mensen met een beperking echt vorm en inhoud te geven, is bestuurlijke afstemming tussen de ministeries van SZW, OCW, VWS en Financiën hard nodig. De arbeidsmarkt is krap en de krapte is blijvend, zeker in de (gehandicapten)zorg. We moeten alle zeilen bijzetten om te zorgen voor voldoende en goed gekwalificeerd personeel. Daarnaast zullen we de werkzaamheden ook anders moeten organiseren, bijvoorbeeld via regionaal werkgeverschap. Programma's over arbeidsmarkt in zorg en welzijn vallen deels onder VWS, deels onder SZW, deels onder OCW en deels onder Financiën. Dat is niet efficiënt en niet effectief, door versnippering en afschuifgedrag. Onze grootste uitdaging op dit moment is het afbouwen van het aantal zzp'ers en het innoveren in de flexibele schil.

Bezoekadres

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres

Postbus 413
3500 AK Utrecht

+31 (0)30 273 93 00

info@vgn.nl

vgn.nl

Daar lopen we tegen muren op, bijvoorbeeld vanwege btw-plicht bij regionaal werkgeverschap en mededingingsregels. Nauwe samenwerking tussen de betrokken ministeries om dergelijke vraagstukken integraal aan te pakken, is cruciaal voor onze sector.

Opleiding niet vanzelfsprekend

Een ander voorbeeld zijn de 1600 mensen met een beperking die jaarlijks het speciaal voortgezet onderwijs verlaten met het uitstroom-profiel dagbesteding.

Of vroegtijdig schoolverlaters die op een later moment via de Wmo of Wlz aangewezen zijn op dagbesteding. Zij zijn nog lang niet uitgeleerd, maar passen vanwege hun beperking niet in het regulier beroepsonderwijs. Deze groep valt nu tussen wal en schip, maar kan met praktijkleertrajecten op maat op dagbestedingslocaties wel een aantal werknemers- en vakvaardigheden leren. Als opstap naar passend onbetaald of (deels) betaald werk.

Naar aanleiding van een motie van Lisa Westerveld* vinden er constructieve gesprekken plaats tussen OCW, SZW en VWS waarin gezocht wordt naar een structurele oplossing. Een goed voorbeeld hoe dit soort vraagstukken interdepartementaal moeten worden aangepakt. Het vinden van deze structurele oplossing kost echter tijd. Bij de behandeling van de begroting van VWS heeft Lisa Westerveld (GroenLinks-PvdA) daarom een [amendement](#) ingediend om voor één jaar overbruggingsfinanciering te regelen vanuit de VWS-begroting, tot er een structurele financiering is. In haar reactie op dit amendement verwijst minister Agema naar het ministerie van Onderwijs (OCW) en kondigt zij aan dat de minister van OCW met een brief zal komen. Ook het ministerie van SZW heeft een rol in dit dossier. Structurele financiering van praktijkleertrajecten voor mensen die niet passen in het beroepsonderwijs moet voortvarend worden opgepakt en niet vertraagd worden door een discussie over de vraag welk ministerie aan zet is.

Draai de bezuiniging op praktijkleren in de derde leerweg terug

De subsidieregeling Praktijkleren in de derde leerweg is dit jaar voor de zesde keer verlengd. Met die verlenging kwam een belangrijke verbreding van de subsidievoorwaarden, namelijk dat personen met betaald werk ook in aanmerking komen voor de subsidie. Wij pleiten voor een verdere verbreding, zodat ook mensen met een dagbestedingsindicatie gebruik kunnen maken van de subsidieregeling praktijkleren in de derde leerweg. Zo kunnen zij een aantal werknemers- en vakvaardigheden leren die van belang zijn voor hun ontwikkeling. Zeker voor de periode dat er geen structurele oplossing is voor mensen die door hun beperking niet passen in het beroepsonderwijs.

Voor het terugdringen van het arbeidsmarkttekort in de zorgsector is de subsidieregeling Praktijkleren essentieel. De nieuwe Sectorale Ontwikkelpaden die samen met SZW en OCW worden ontwikkeld, spelen hierbij een belangrijke rol. Het is belangrijk dat zij-instromers (met een afstand tot de arbeidsmarkt) zo snel mogelijk de basisvaardigheden verwerven, zodat zij kunnen worden ingezet. En dat zittende professionals zich kunnen blijven ontwikkelen zodat zij nieuwe kennis, o.a. over de inzet van ondersteunende technologie en sociale innovaties, kunnen opdoen en zorgaanbieders deze kunnen benutten en implementeren.

Kortom, de subsidieregeling Praktijkleren in de derde leerweg is onmisbaar om de (aankomende) zorgprofessionals aantoonbaar bekwaam te krijgen en te houden. Maar vanaf 2026 wordt er fors bezuinigd op deze subsidieregeling. Dit is zeer onwenselijk.

Ons verzoek aan u is om:

- de subsidieregeling Praktijkleren in de derde leerweg ook open te stellen voor mensen met dagbestedingsindicatie;
- de bezuiniging op de subsidieregeling Praktijkleren in de derde leerweg terug te draaien.

Zachte landing ZZP in de zorg essentieel

Ook gehandicaptenorganisaties huren zzp-ers in. Soms voor specifieke of tijdelijke taken, bijvoorbeeld bij cliënten met meerzorg, soms ook om de bezetting rond te krijgen bij acuut gebrek aan deskundig vast personeel, bijvoorbeeld bij ziekte. Zorgpunten hierbij zijn de hoge kosten voor de inhuur van zzp'ers en inhuur via bemiddelingsbureaus, de discontinuïteitsrisico's en de kans op schijnzelfstandigheid. De VGN ondersteunt de opheffing van het handhavingsmoratorium, omdat we achter de doelstelling staan dat schijnzelfstandigheid bestreden moet worden. Tegelijkertijd maakt de VGN zich ernstig zorgen.

Handhaving is alleen effectief als de regels duidelijk zijn en de handhavingcapaciteit voldoende is. Van beide is nu geen sprake. Wij benadrukken dat het belangrijk is dat die duidelijkere regels er snel komen. Want nu is de kans op rechtsongelijkheid en willekeur te groot. De zachte landing die door het kabinet is beloofd, lijkt minder zacht dan dat men op basis van de kabinetsbrief zou denken. Naheffingen en vergrijpboetes kunnen immers geïnd worden en dat stelt zorgorganisaties voor de onmogelijke keuze tussen financiële en kwalitatieve risico's. Wij hebben herhaaldelijk het belang van continuïteit van zorg benadrukt.

Tot nu toe heeft het kabinet helaas noch blijk gegeven dat het onze zorg deelt, noch een toezegging gedaan om onze sector te hulp te schieten. Dit is echter heel hard nodig om de continuïteit en de kwaliteit van zorg te kunnen garanderen.

Er is op korte termijn behoefte aan duidelijke regels rond de inzet van zzp'ers met aandacht voor de continuïteit in de zorgsector.

Investeer in mensen met een beperking binnen spoor 2 Participatiewet

Een betekenisvol leven en deelname aan de samenleving zijn belangrijk voor iedereen, ook voor mensen met een beperking. Het is positief dat bij de uitwerking van spoor 2 van de Participatiewet aandacht wordt besteed aan mensen die vanwege hun beperking nog geen betaald werk kunnen verrichten. Deze mensen willen en kunnen waardevol bijdragen aan de samenleving, vooral als er aansluiting is bij hun individuele talenten en wensen. De kwalitatieve studie "Vertrouwen in de bijstand" (SCP, november 2024) onderschrijft dit en geeft aan dat hier ander beleid voor nodig is.

Samenwerking tussen gehandicaptenzorgorganisaties, bedrijven en maatschappelijke organisaties kan hierbij een belangrijke rol spelen. Denk aan mensen met een beperking die vrijwilligerswerk doen in verpleeghuizen, sportkantines of tuinen verzorgen van ouderen. Ook zijn mensen met een beperking steeds vaker actief op dagbestedingsplekken en leerplekken bij bedrijven.

Hoewel deze activiteiten nog geen loonwaarde hebben, zijn ze van grote maatschappelijke en persoonlijke betekenis en vormen ze een opstap naar betaald werk, op korte of lange termijn. In de tussentijd willen de deelnemers ook financieel worden gewaardeerd voor hun inzet.

Daarnaast moet de overstap naar betaald werk altijd lonen, ook als iemand vanwege een beperking slechts één of twee dagen per week kan werken, aangevuld met dagbesteding op andere werkdagen. Dit is vaak meer jaren het geval, waardoor mensen niet uit de uitkering komen. Juist dan is een ruimhartige vrijlatingsregeling van belang, zodat zij er qua inkomen echt op vooruitgaan. Bij wisselende inkomsten is het essentieel dat deze schommelingen geen negatieve gevolgen hebben voor de toeslagen die iemand ontvangt. De effecten hiervan moeten in ieder geval worden gedempt.

Wij dringen er bij u op aan dat er in de Participatiewet spoor 2 actieve ondersteuning komt in de vorm van investeringen in talentontwikkeling voor mensen met een beperking die actief willen meedoen in de maatschappij.

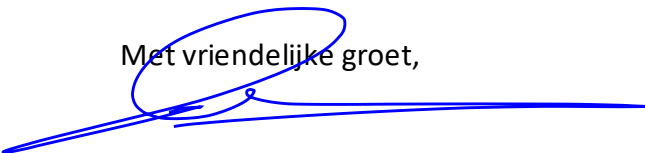
Ook is het van belang dat mensen met een beperking die participeren naar vermogen hier via een vrijlatingsregeling financieel voor mogen worden beloond. Mensen die door hun beperking jarenlang maar één of twee dagen per week kunnen werken, moeten er via een vrijlatingsregeling toch financieel op vooruit kunnen gaan. Waardoor werken ook voor hen loont.

In elk regionaal werkcentrum een tafel voor Smpel Switchen

Om de overstap van dagbesteding naar passend betaald werk te realiseren, is domeinoverstijgende samenwerking met flexibele indicaties essentieel. Mensen met een beperking navigeren door een complex landschap van wetten zoals de Jeugdwet, Wmo, Wlz, Wajong en de Participatiewet. Deze weg wordt vaak ervaren als een uitdagende klim met steile treden en onzekere bruggen. Een succesvolle overgang vereist nauwe samenwerking tussen sectoren zoals VSO/Pro, gehandicaptenzorg, gemeenten (Wmo & DWI), UWV, sociale ontwikkelbedrijven en het bedrijfsleven. Het programma Smpel Switchen bevordert deze noodzakelijke samenwerking op landelijk niveau, maar de daadwerkelijke uitvoering vindt plaats in de regio. Juist in de regio wordt het verschil gemaakt. Daarom zou in elk Werkcentrum een 'Smpel Switchen Tafel' moeten worden ingericht waarin VSO/Pro, dagbesteding, sociaal ontwikkelbedrijven, beschut werk, gemeente en UWV samenwerken. Het zou goed zijn als dit landelijk vastgelegd wordt.

Uiteraard zijn we van harte bereid een nadere toelichting op deze brief te geven of andere vragen te beantwoorden. Daarvoor kunt u contact opnemen met Stijn Verbruggen, coördinator Public Affairs, via sverbruggen@vgn.nl of 06-15862082. We wensen u een vruchtbaar begrotingsdebat. Twee miljoen mensen met een beperking en bijna tweehonderdduizend medewerkers in de gehandicaptenzorg rekenen op u.

Met vriendelijke groet,

Theo van Uum
Directeur